

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izšla vsak četrtak in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za štiri leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge izvenavstrijske dežele 6 K. Kdor hoče sam pouk, plaša na leto samo 8 K. Naročnina se pošilja na: Upravištvu „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katal. Makovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroska cesta šte. 5, v sprednjem nadstropju, inšerate in reklamacije, cesta šte. 5, v sprednjem nadstropju, inšerate in reklamacije, za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeren popust, Inšerate se sprejemajo do srede jutraj, — Ne zapre reklamacije so poštnine proste.

Novo ministrstvo.

Baron Bienerth je meseca decembra povedal cesarju, da odstopi s svojimi tovariši. Bila pa je to velika neodkritosrčnost, kajti Bienerth je hotel samo odstaviti njemu in nekaterim strankam neljube tovariše. Ibi je moral minister za notranje zadeve, Haerdli, ker je bil baže preveč strog proti svojim uradnikom, dandanes pa mora vse klečeplaziti pred uradniki in jim neprestano skrbeti za vedno višje plače. Ibi sta morala oba Poljaka, finančni minister Bilinski in minister za Galicijo, Dulemba, ker so že drugi Poljaki težko čakali, da pridejo na njih mesto in vlečejo visoke plače. Sicer pa Slovenci ne bomo jokali za Bilinskim radi predlaganega davka na vino. Ibi je moral tudi delavski minister Ritt, ker o zadevah svojega ministrstva ni mnogo razumel. Poljedelsko ministrstvo pa ni niti imelo zadnji čas svojega ministra, ker se dosežanja vlada ni mnogo brigala za poljedelstvo, ampak je vodil poljedelsko ministrstvo tako kakor je hotel Bienerth in vsi dunajski neprijatelji kmetov, oddelni načelnik vitez Pop.

Imenovane može je postavil baron Bienerth na suho, vkrcal namesto njih druge može, in sedaj bode plula zopet Bienerthova ladja naprej, gnana od prijaznih in tudi mnogo nasprotnih vetrov. Bienerth je predložil novo ministrstvo v ponedeljek, dne 9. januarja cesarju v potrjenje, in drugi dan so bili novi ministri že imenovani. Sestavljeno je ministrstvo takole: Predsedništvo baron Bienerth; notranje ministrstvo grof Wickenburg; finančno dr. Robert Mayer; trgovinsko dr. Rihard Weisskirchner; pravosodno dr. Hohenburger; železniško dr. Glombinski; glomobrambno Georgi; naučno Stürgkh; za Galicijo Zaleski; delavsko Karl Marek; poljedelsko baron Widmann. Vseh skupaj je torej 11 mož, med njimi dva Poljaka Glombinski in Zaleski, en Čeh Marek, vse drugo so bolj ali manj zagrizeni Nemci.

Novi može so notranji, železniški, finančni, delavski, poljedelski in gališki minister. Notranji minister je grof Wickenburg, ki je zelo velik prijatelj Bienerthov. Vsled tega mu tudi cvete sedaj pšenica, čeravno Bienerth vsak dan od zore do mraka zatruje, da se ozira pri svojem delovanju le na zasluge in na pravico. Železniški minister je postal vseučilišni profesor dr. Glombinski, ki zna razločevati brzovlak od tovornega vlaka, mnogo več pa o železniških stvarih ne bo razumel. Delavski minister je postal Čeh Karl Marek, ki je sedel dosedaj kot dober uradnik v železniškem ministrstvu, a spretna roka Bienerthova ga

je sedaj zagrabila ter ga postavila na čelo delavskega ministrstva, ki mu je popolnoma novo. Poljedelski minister pa je postal nemški baron Widmann, kateri je celo svoje življenje služil po glavarstvih, namestnjah in ministrstvih ter bil sedaj nazadnje dvorni svetnik pri šlezki deželni vladi, a s poljedelstvom se celo svoje življenje ni pečal.

Vsi drugi ministri so ostali. Da bi Slovenci ne mislili, da se jim bo sedaj boljše godilo, obdržal je Bienerth v ministrstvu še tudi naša stara narodna nasprotnika, grofa Stürgkha in Hohenburgerja. Za to ljubeznivo pozornost se bodo naši slovenski poslanci Bienerthu že hvaležne izkazali. Vlado bodo podpirali vsi Nemci, Poljaki in Italijani, nasprotniki njeni pa bodo Čehi, Slovenski klub, Rusini in socialni demokratje. Plojev klub se bo delal zopet nasproti volilem sovražnega vladi, na Dunaju pa je vedno na uslugo, tem bolj, ker je vlada sedaj klubovega načelnika Ploja zopet potisnila za en plačilni razred višje. Splošno se misli, da novo Bienerthovo ministrstvo ne bode dolgo živelo, ampak skrbelo, da se pogodijo Nemci in Čehi, potem bo odstopilo in se sestavilo na novo s pomočjo Čehov. Če pa se Nemci in Čehi ne pobotajo, potem pa bo državni zbor kmalu razpuščen, in Slovenci dobe s tem priložnost, da pometejo z zadnjimi liberalnimi ostanki.

Lesna trgovina.

Mestni ljudje imajo radi gozdove, ker je tam dober in zdrav zrak. Kmet ljubi gozd, ne samo, ker je v njem zdrav zrak, ampak ker je v njem tudi denar. Kjer so gozdovi, tam ni mnogo uboštva.

Naša avstro-ogrska-bosanska država ima 21 in pol milij. ha gozda. Na avstrijske dežele odpade okoli 9 in tričetrt milijonov ha gozda, med tem približno 6 milijonov ha črnega gozda (smreka, jelka, bor, mecesen), čez 2 milijona ha listnatega gozda (bukev in hrast), okoli 1½ milijona ha pa mešanih gozdov. Vsakoletni prirastek v Avstriji se računi na 30 milijonov kubičnih metrov, toda samo manjša polovica tega prirastka je trgovinski les, večja polovica je les za doma. Izmed posam. dežel ima največ gozdov Galicija, za njo pride Češka in na tretjem mestu Štajerska s približno 1 milijonom ha gozdov.

Avstro-Ogrska-Bosna ima več gozdov nego Nemčija, Svica, Italija, Francija, Španija. Francija je izgubila svoje gozdove za časa revolucije, ko so se francoski prvaki liki naši liberalni gromovniki borili proti mračnjstvu in nazadnjaštvu, zahrbtno pa prid-

no odirali in ropali ljudstvo in deželo. Glede lesnega izvoza prekašamo tudi Rusijo, Švedsko, Norveško in Finsko, ki so najbolj bogate lesne dežele.

Naš les se rabi doma v državi in se izvažata tudi čez meje v tuje dežele. Uporaba doma je velika. Na človeka pride v Avstriji en kubični meter, na Nemškem samo 0'8, na Francoskem 0'7, na Italijanskem 0'4 kubičn. m. Glavna središča lesne trgovine v državi so Dunaj, Praga, Trst in Budimpešta. Vsako središče ima svoje posebne trgovske navade (usance), ki se nanašajo na trgovske sklepe, pogoje, na način mere in zaračuna, na kakovost, obliko itd.

Naša lesna trgovina z inozemstvom je zelo velika in prinese Avstriji izven vseh inozemskih trgovin največ denarja. Naš les gre v vse evropske države, a tudi v Egipt. Največ izvažamo lesa v Nemčijo, Italijo, Svico, Rumunsko, Rusijo.

Les, ki gre od nas v Rusijo in Rumunijo, se ne porabi tamkaj, ampak je prehodno (transitno) blago, ter gre od tam čez Galac in Odeso v različne dežele ob sredozemskem morju. Vzhodna Galicija, Bukovina in Sedmograška ne pošilja svojega lesa čez Trst ali Reko v obsredozemske dežele, ampak čez tujino. Lesa iz alpskih dežel gre največ v Nemčijo, Svico in Italijo.

V Italiji ima lesna trgovina dvojno pot; v gornjo Italijo (za alpski les) po železnicah, v južno in srednjo (za ogrsko-bosanski les) po morju čez Reko, Split, Metković, Graž. Z našim lesom tekmujejo v Italiji Škandinavija, Rusija in Severna Amerika.

Razvijajoči se brezgozdni Egipt potrebuje vedno več lesa od nas. Istotako Turčija, ki ima sicer mnogo lesa, a zelo-zanemarjeno gospodarstvo.

Prejšnje čase je izvažala Avstro-Ogrska zelo veliko dog posebno v Francijo in tudi druge vinorodne dežele. Toda hrastje se je izsekalo, obenem pa se zanemari, poskrbeti za naraščaj. Marsikatero mesto na kmečkem posestvu bi bilo primerno za hrastič in bi se dobro obrestovalo.

Največ se izvažata v lesni trgovini žaganic. Leta 1909 se je izvozilo tega blaga za 118,569.434 kron, in sicer v vse evropske dežele, največ pa v Italijo, Rumunijo, Nemčijo, Egipt in Svico. Vsega lesa skupaj pa se je izvozilo leta 1909 iz naše celokupne države v inozemstvo za 231 milijonov kron.

Slovenska lesna trgovina je še vse preveč v zidovskih rokah, ki imajo glavni dobiček od nje. Na Kranjskem sili tudi že slovensko trgovstvo v ospredje. Povsod bi morali stati Slovenci v prvih vrstah in vse naše narodno gospodarstvo sami opravljati.

PODLISTEK.

Zganje na „likofu“.

Humoreska. — Spisal Ivan R. bar.

Zidarja starega Blaža so povsod radi sprejemali v delo, ker je vsako reč marljivo in spretno izvršil. Pred nekaj leti zidal je s svojim pomočnikom klet pri Garlinovih.

Da, res, bil je priden in vesten; pa kaj, ko ima tudi najboljši človek na svetu svoje slabosti. In Blaževa slabost je bila ta, da je posebno rad zahajal v hiše, ki imajo nad vratmi razobešeno smrečico. Njegova najljubša pijača je bila žganje. Mnogokrat, če je imel le količkaj denarja, je sedel po cele noči v krčmi ter si gasil svojo dozdevno žejo. Pravijo, da je imel od začetka precej lepo kmetijo, pa kaj, ko je šlo vse po grlu. Kar je čez teden zaslužil, to je v nedeľjo zapil. In tako je šlo venomer naprej.

Klet sta zidala že nad mesec dni, kajti morala sta napraviti veliko in prostorno. Tekom drugega meseca pa se je delo kleti že nagibalo h koncu.

Nekega dne reče stari Blaž svojemupomočniku: „Tine, jutri bova s kletjo gotova, kaj hočeva imeti za „likof“? Tine migne z ramama in odgovori: „Morala bova imeti že to, kar dobiva od gospodarja.“ „Kaj,“ reče osorno Blaž, „Ali ne veš, ta gospodar je skopuh, ta nama že ne privošči kapljice žganega, ki se meni najbolj prileže.“ Za nekaj časa oba molčita. „Naj bo,“ de naposled stari Blaž. „Danes gre ravno domači hlapec v trg, dal mu bom denar, da nama prinese dobrega žganja za jutri.“ Nato gre stari Blaž iz kleti k hlapcu ter mu naroči, naj pride k njemu,

predno bo šel v trg, da mu nekaj prinese. Ko je bil hlapec že pripravljen na pot, stopi Blaž k njemu in mu naroči: „Na, tu imaš in prinesi mi slatinsko steklenico najboljših slivovke. Nato mu da steklenico z denarjem in hlapec odide.

Pretekli ste kaki dve uri, in hlapec je bil z žganjem že doma ter ga nesel naravnost v klet. Z nepopisnim veseljem prime zidar steklenico v roke, malo okusi ter reče: „Hej, Tine, to je pijača, ki je posebno pripravna za jutri. Potem postavi steklenico v klet na neko omarico, ki pa še ni imela vrat. Hlapec, to vidi, odide v hlev po svojih opravkih.

Fantje iz tiste okolice so se na večer kaj radi zbirali na griču pred vasjo, uganjali tam svoje burke in včasih tudi katero zapeli. V tej družbi je bil vsak večer tudi Garlinov hlapec.

In tako so se zbirali tudi tisti večer, ko bi imel obhajati drugi dan stari Blaž „likof“.

Ko so se petja že naveličali, začne Garlinov hlapec razlagati, kako je danes prinesel zidarjem žganje, kje ima skritega, in da lahko pridejo do njega.

„Pojdimo in poskusimo, mogoče da se nam posreči,“ reče eden izmed njih. Predlog je obveljal in vsi se odpravijo proti Garlinovi kleti.

„Ti Nande boš šel v klet in prinesel žganje ven,“ rečejo enemu, ki je bil izmed vseh najbolj navihan. „Dobro,“ jim odgovori.

Ko stopijo pred klet, Nande tiho odpre kletna vrata, na katerih še ni bilo ključavnice ter vse preptiplje in preišče po kleti. Vedeli so vsi dobro, da jih zidar ne bo zasačil, ker je že spal. Ni še poteklo pet minut, in steklenica z žganjem je bila že v fantovskih rokah. Nato se začnejo pomenkovati, kaj hočejo sedaj s steklenico. „Kaj“, oglasi se navihani Nande. „Izlijmo žganje, pri studencu pa jo napolnimo z vodo, ki

je ravno takšne barve, kakor je bilo žganje, ter jo postavimo na ravno isto mesto nazaj. Tako je tudi storil.

Z velikim smehom odpravijo se fantje po cesti, od koder so prišli. Dobro so vedeli, da bode starega Blaža strašno razjarilo, ko bode spoznal celo komedijo. Dogovorijo se še, da bodo prišli drugi dan vsi pred klet, ko bodega zidarja gotova.

Drugi dan sta zidarja celo dopoldne prav pridno zidala in izdelovala, ker sta se že veselila svojega „likofa“. Popoldne pa je bila klet dovršena in fantje so že tudi čakali smešnega prizora. S silno radostjo popade zdaj Blaž steklenico ter veli svojemu pomočniku: „Tine, pojdi sedaj, da ga malo nastaviva, saj sva ga že zaslužila.“ Blaž je imel tudi navado, da je rad ljudi pikal z grdimi besedami. Držeč steklenico v roki, reče zaničljivo proti fantom: „No vi, vaški potepuhi, kaj ne, da vam diši ta moja žlahtna kapljica, o le kupite si jo, če jo hočete piti.“ Nato vzame še kupico v roke in začne natakati „žganje“. S polno kupico v roki se obrne proti fantom in jih zaničljivo nagovori: „Hej, lenuhi, na zdravje vas, pil bom pa jaz,“ ter parkrat prav hlastno potegne iz kupice, toda...

Fantje se začnejo vsi glasno krohutati in kličejo: „Blaž, le pijte vodo na Vaše zdravje!“ Nato se razkrope, kakor če butneš v sršenovo gnezdo. Blaž se zasveti v glavi. Ves zelen od jeze žuga za njimi: „Čakajte, presneti potepuhi!“ Poskoči malo za njimi in zopet postoji ter rohni: „Taki paglavci naj bi me za norca imeli!“ Steklenico z vodo pa zažene, da se je razletela na tisoč koscev...

In od tistega časa se je stari Blaž strašno razjezil, če ga je kdo vprašal, kako je pil žganje na Garlinovem „likofu“.